

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет природничих наук

Кафедра лісового і аграрного менеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лісовпорядкування

Освітня програма Лісове господарство

Спеціальність 205 Лісове господарство

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 23 серпня 2022р.

м. Івано-Франківськ – 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Лісовпорядкування
Освітня програма	Лісове господарство
Спеціалізація (за наявності)	Лісове господарство
Спеціальність	205 Лісове господарство
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	обов'язкова
Курс / семестр	4 курс/7,8 семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 62 год. Практичні заняття – 34 год. Самостійна робота – 174 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://test-d-learn.pnu.edu.ua/

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Метою дисципліни є забезпечення студентів знаннями, уміннями та навиками в галузі впорядкування лісів та складання проекту організації та розвитку лісового господарства держлісгоспу чи іншого об'єкту лісовпорядних робіт.

Завдання лісовпорядкування полягають у професійній підготовці фахівців лісового профілю з питань проектування лісгосподарських заходів, направлених на забезпечення раціонального, безперервного та невиснажливого користування лісом, підвищення продуктивності, відтворення, охорону та захист лісів.

У результаті освоєння навчальної дисципліни студенти повинні

знати:

- основні напрями та перспективи розвитку лісового господарства і лісовпорядкування в Україні;
- економічні основи, які визначають організацію та перспективи розвитку лісової галузі;
- теоретичні основи і моделі побудови лісового господарства і користування лісом;
- сучасні досягнення вітчизняної та зарубіжної науки з методів і техніки лісовпорядкування.

уміти:

- організовувати господарства;
- розраховувати і обґрунтовувати обсяги користування деревиною та іншими продуктами і користностями лісу;
- складати проект рубок лісу і його відновлення;
- засвоїти сучасні методи проектування основних лісгосподарських заходів по лісовідновленню, догляду за лісом, охоронні його від пожеж,

захисту від шкідників та хвороб.

Компетентності:

ФК 1. Здатність застосовувати знання і уміння лісівничої науки й практичний досвід ведення лісового господарства.

ФК 7. Здатність вирішувати поставлені завдання з інвентаризації лісів, оцінювати лісові ресурси та продукцію.

ФК 9. Здатність розробляти проектну документацію, зокрема описи, положення, інструкції та інші документи.

Програмні результати навчання:

РН 7. Застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали, організаційно-управлінську документацію з організації та ведення лісового і мисливського господарства, знання з економіки та права для забезпечення ефективної виробничої діяльності.

РН 8. Проектувати та організовувати ведення лісового та мисливського господарства відповідно до встановлених вимог.

РН 11. Оцінювати значимість отриманих результатів досліджень дерев, деревостанів, насаджень, лісових масивів і стану довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази і робити аргументовані висновки.

РН 12. Інтегрувати та удосконалювання виробничі процеси ведення лісового господарства відповідно до чинних вимог.

РН 14. Виконувати чітко та якісно професійні завдання, удосконалювати технологію їх виконання та навчати інших.

РН 15. Впроваджувати розроблені проектні рішення у виробництво та забезпечувати ведення лісового господарства на засадах наближеного до природи лісівництва.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Лісовпорядкування як система заходів з інвентаризації лісу.	Предмет та задачі лісовпорядкування. Історія розвитку лісовпорядкування. Завдання лісовпорядкування та зміст лісовпорядних робіт. Зв'язок лісовпорядкування з іншими дисциплінами.	Тести, питання
2.	Економічні основи лісового господарства	Керівні принципи організації лісового господарства та економічні основи лісовпорядкування. Забезпечення безперервного, всебічного, комплексного використання корисностей лісу в інтересах суспільства – основний принцип лісогосподарської діяльності. Розширене відтворення лісових продуктів та корисностей. Диференційований підхід до організації лісового господарства. Державна власність на ліси – економічна основа сучасного лісовпорядкування.	Тести, питання
3.	Господарський поділ лісового фонду України	Класифікація видів господарського поділу лісового фонду. Народного господарська організація лісового господарства. Організаційно-господарський поділ –	Тести, питання

		господарська частина, господарська секція, виділ. Адміністративно-господарський поділ лісового фонду – держлісгосп, лісництво, майстерська дільниця, обхід. Експлуатаційно-господарський поділ – експлуатаційний район, підрайон, дільниця.	
4.	Системи і форми лісового господарства	Поняття про системи організації лісового господарства та їх класифікація. Система організації лісового господарства як комплекс лісівницьких, агротехнічних і організаційно-економічних заходів. Системи лісів першої групи: лісозаповідна, лісопаркова, лісозахисна. Лісокультурна система експлуатаційних лісів другої групи. Головні завдання різних систем організації лісового господарства. Форма господарства – основа для організації господарської секції. Класифікація форм.	Тести, питання
5.	Стиглість лісових насаджень	Поняття про стиглість лісу та її види. Біологічна стиглість лісу. Споживчо-економічні види стиглості.	Тести, питання
6.	Проектування головного користування лісом. Теорія нормального лісу.	Поняття про вік, оборот рубки та оборот господарства. Оптимальний вік головної рубки. Поділ насадження за віковими групами. Деревний запас та його приріст. Користування лісом. Використання лісових ресурсів за лісовим кодексом України. Загальне і спеціальне використання лісових ресурсів. Основні положення постанови кабінету міністрів України «Про затвердження Правил рубок головного користування в лісах України». Поняття про нормальний ліс за М.Орловим. розрахунок лісосік головного користування. Обґрунтування річного обсягу головного користування.	Тести, питання
7.	Підготовчі роботи та організація території до інвентаризації лісу.	Види лісовпорядних робіт. Розряди лісовпорядкування. Підготовчі роботи. Пробні площі, які закладають при лісовпорядкуванні, їх класифікація і призначення. Перша лісовпорядна нарада. Лісові знімальні роботи. Колективне тренування таксаторів.	Тести, питання
8.	Таксація лісу та спеціальні види обстежень	Таксація лісу. Обробка матеріалів інвентаризації лісу. Попередній огляд лісу до його інвентаризації, питання, що з'ясовуються при цьому. Застосування в лісовпорядкуванні лісової типології. Правила лісовідновлення і лісорозведенні в лісах України, їх зміст. Лісопатологічне обстеження при лісовпорядкуванні. Оцінка санітарного стану насаджень.	Тести, питання
9.	Національна інвентаризація лісів	Загальна характеристика національної інвентаризації лісів (НІЛ). Сучасний стан	Тести, питання

		вітчизняної НІЛ та її основні принципи. Вибіркова схема НІЛ. Опис та розміщення тракту. Закладення пробної площі.	
10.	Проектування головного користування лісом. Теорія нормального лісу.	Поняття про вік, оборот рубки та оборот господарства. Оптимальний вік головної рубки. Поділ насадження за віковими групами. Деревний запас та його приріст. Користування лісом. Використання лісових ресурсів за лісовим кодексом України. Загальне і спеціальне використання лісових ресурсів. Основні положення постанови кабінету міністрів України. «Про затвердження Правил рубок головного користування в лісах України». Техніко-лісівничі показники рубок в різних категоріях лісів рівнинних та гірських, експлуатаційних і захисних. Поняття про нормальний ліс за М.Орловим. принципи та теоретичні основи нормального лісу. Розрахунок лісосік головного користування. Обґрунтування річного головного користування.	Тести, питання
11.	Проектування рубок, пов'язаних з веденням лісового господарства та інших лісгосподарських заходів	Загальне поняття про рубки, пов'язані із веденням лісового господарства, їх класифікація. Проектування рубок догляду за лісом. Мета рубок догляду за лісом та їх проектування. Спрощений розрахунок користування з кожного виду рубок догляду. Розрахунок щорічного обсягу користування деревиною з рубок догляду. Проект рубок догляду. Проектування санітарних, лісовідновних та реконструктивних рубок. Інші рубки пов'язані з веденням лісового господарства. Проектування лісовідновлення та лісорозведення. Проектування заходів з охорони та захисту лісу. Проектування лісомеліоративних робіт. Рекомендації з виробництва непродовольчих товарів народного споживання. Механізація лісгосподарських робіт та промислова діяльність. Розрахунок ефективності запроєктованих заходів.	Тести, питання
12.	Організація спеціалізованих господарств, проектування підсочки, побічних користувань та використання другорядних матеріалів	Поняття про побічні користування, їх класифікація. Проектування заготівлі живиці та побічних користувань лісом. Організація господарства на підсочку лісу. Організація лісонасінних господарств. Організація господарства на горіх, ліщину.	Тести, питання
13.	Державний облік лісів та державний лісовий кадастр	Загальні положення про порядок ведення державного лісового кадастру та первинного обліку лісів. Вимоги до ведення документації первинного лісового кадастру та до складання його	Тести, питання

		форм. Структура пояснювальної записки до матеріалів державного лісового кадастру.	
14.	Впорядкування особливих об'єктів та деяких категорій лісів	Особливості впорядкування гірських лісів. Впорядкування лісів зелених зон. Впорядкування лісів, забруднених радіонуклідами. Впорядкування лісів сільськогосподарських формувань. Особливості впорядкування дубових лісів. Впорядкування мисливських угідь.	Тести, питання
15.	Методи лісовпорядкування та їх класифікація	Поняття про методи лісовпорядкування. Методи поділу на лісосіки. Теорія нормального безперервно-продукуючого лісу. Методи нормального запасу. Періодні методи лісовпорядкування. Метод класів віку. Ділянковий метод лісовпорядкування. Метод контролю поточного приросту. Загальні положення. Технологія робіт, Підготовчі роботи. Польові роботи. Камеральні роботи. Контроль якості лісовпорядних робіт.	Тести, питання
16	Матеріально-технічне та програмне забезпечення Укрдержліспроєкту України	Структура лісовпорядної служби на Україні. Перелік та коротка характеристика машин і механізмів, що використовує Укрдержліспроєкт у своїй роботі. Характеристика каталогу програмного забезпечення, що обслуговує організацію і ведення повидільної бази даних «Лісовий фонд України», ведення державного лісового кадастру, організація головного користування лісом та ін. Інформаційний фонд лісовпорядного підприємства та бази даних, що його складають. Актуалізація таксаційної характеристики виділів в умовах безперервного лісовпорядкування. Порядок камеральних робіт та виготовлення планово-картографічних матеріалів при безперервному і базовому лісовпорядкуванні. Перелік документів, що видаються користувачам щороку та при базовому лісовпорядкуванні.	Тести, питання
17	Особливості лісовпорядкування за кордоном	Ліси світу та глобальні питання в лісівничій сфері. Принципи сталого ведення лісового господарства. Лісовпорядкування в Німеччині, лісовпорядкування у США.	Тести, питання

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Практичне заняття	30
Самостійна робота	10

Індивідуальне завдання	10
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		-
Практичні з-тя		4		4		4		4		4		5						30
Самостійна р-та													10					10
Індивідуальні завдання																15		10
Екзамен																	50	50
Всього за тиж-нь		4		4		4		4		4		5		10		15	50	100

Шкала оцінювання вузу: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Література:	
1. Гірс О.А., Новак Б.І., Кашпор С.М. Лісовпорядкування. Вид. 2-ге, випр. та доп. К.: Фітосоціоцентр, 2013. 435 с.	
2. Гром М.М. Лісовпорядкування: навч. посібник. Львів: РВВ НЛТУ України, 2013. 264 с.	

3. ДСТУ 3534-97 Знаки натуральні лісовпорядні і лісогосподарські. Загальні вимоги. К.: Держстандарт України, 1998. 26 с.
4. Інструкція з впорядкування лісового фонду України. Ч. 1. Польові роботи. Ірпінь: Укрдержліспроєкт, 2006. 75 с.
5. Інструкція з впорядкування лісового фонду України. Ч. 2. Камеральні роботи. Ірпінь: Укрдержліспроєкт, 2010. 44 с.
6. Інструкції з проектування, технічного приймання, обліку та оцінки якості лісокультурних об'єктів. Ірпінь: Укрдержліспроєкт, 2003. 34 с.
7. Лісовий кодекс України. К., 2006. 16 с.
8. Порядок поділу лісів на категорії захисності та виділення особливо захисних лісових ділянок лісового фонду / Затв. Постановою КМУ від 16 травня 2007 р. №733. К., 2007. 10 с.
9. Правила відновлення лісів і лісорозведення / Затв. Постановою КМУ від 16 січня 1996 р. №97. К., 1996. 8 с.
10. Правила рубок головного користування / Затв. наказом Держлісгоспу України 26.01.2010 р. за № 85/17380. 10 с.
11. Правила поліпшення якісного складу лісів / Затв. Постановою КМУ України від 12 травня 2011 р. №1364. 8 с.
12. Площі пробні лісовпорядні. Метод закладання : СОУ 02.02-37-476:2006. [Чинний від 2007-05-01]. К.: Мінагрополітики України, 2006. 32 с.
13. Санітарні правила в лісах України / Затв. Постановою КМУ від 27 липня 1995 р. №555. К., 1995. 20 с.
14. Технологічна інструкція із заповнення карток таксації для оброблення на персональному комп'ютері. Ірпінь: Укрдержліспроєкт, 2003. 34 с.

7. Контактна інформація

Кафедра лісового і аграрного менеджменту	Факультет природничих наук вул. Галицька 201, каб. 206, 107 тел. (0342) 59-61-66 (0342) 59-61-72 E-mail: klam@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Черневий Ю.І.
Контактна інформація викладача	klam@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Списування під час поточного опитування, виконання практичних завдань, контрольних, модульних робіт та екзамену заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використо-вувати лише під час он-лайн тестування та підготовки
--------------------------	---

	практичних завдань в процесі заняття. Текст індивідуальних дослідницьких завдань має обов'язково містити коректні посилання на використану літературу; обов'язково також повинні бути наведені усі цитовані джерела у списку використаної літератури.
Пропуски занять (відпрацювання)	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в дистанційній онлайн режимі за погодженням із деканом факультету)
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку відповідно до зазначених критеріїв оцінювання у ЕНК. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Додаткові бали	Позитивно оцінюється відповідальність, старанність, креативність, фундаментальність.

Викладач _____ **Ю.І.Черневий**